

Geoffrey Chaucer

FORTUNA

Halasi Zoltán fordítása

I. Felperes Fortuna ellen

E változékony, siralmas világ;
a jó, a rossz, a gazdag, a szegény
a vaksors kényének engedve át
forog tovább Fortuna kerekén.
Ha eztán sem melenget a szivén,
ódat zengeni akkor sem fogok,
elveszhet művem, elveszhetek én –
Fortuna, veled mégis dacolok!

Megismerem, ki ellenség, barát,
mert elmémben még nem hunyt ki a fény,
akárhányszor fordul sorskarikád,
tükrében magam kiismerem én.
Mondom, hiába vagy hozzá kemény;
elmémet te sosem uralhatod.
A tehetség az egyetlen remény –
Fortuna, veled mégis dacolok!

Ó, Szókratész, a lelked ellenállt!
Veled nem játszhatott zsarnoki kény;
nem tört meg, nem is áztatott tovább,
hogy majd megment, nem csüggtél a kegyén.
Tudtad, hogy szédít, láttad a szemén,
hogy hazugság, bármivel ámitott.
Nagy képmutató, álnok, tudom én –
Fortuna, veled mégis dacolok!

II. Fortuna válasza a felperesnek

Siralmas az, aki siránkozik.
Ami tehetség benned, az te vagy.
A zsarnokságom, mondod, úgy szorít,
hogy kivonnád alóla magadat?
Inkább köszönd sok adományomat,
adj hálát. Miért küzdesz ellenem?
Tudod, mivel szolgálom javadat?
Nálam jobb barát sehol nem terem.

Én mutattam meg, hogy barátaid
közül kik hamisak, kik igazak.
Már nem vagy az a bűnös vak, akit
hiénaepével gyógyítanak;
lehullt a hályog – nagy tapasztalat!
Szedd fel a horgonyt, és hidd el nekem,
hogy biztos révbe irányítalak.
Nálam jobb barát sehol nem terem.

Hányszor megtagadtam magam, amíg
te vígan éltél; babusgattalak!
És most fölém rendelnéd vágyaid,
hogy kívánságra kiszolgáljalak?
Semmi sem dönti meg uralmamat:
forog a kerék, ahogy tekerem.
Több jó, mint rossz, a mérleg ez marad;
nálam jobb barát sehol nem terem.

III. Felperes válasza Fortunának

Kegyetlen mérleg – elutasítom.
Csak a barátaimat el ne vedd.
A tieid mind hazugok, tudom,
érdekbárátok – őket viheted.
Félnek, hogy erődjüket beveszed,
zsugoriak, az eszük erre jár.
Rossz étvágy jelzi – valaki beteg.
Ez mindenkire érvényes szabály.

Fortuna válasza a felperesnek

Azért nem tetszik az, hogy változom,
mert félsz, hogy a jót elveszítheted:
te is osztozol gazdagságomon.
Uralmam, azt hiszed, kikezdheted?
Az ég is zúdít, lám, esőt, jeget.
A tengeren felváltva ár, apály.
Éppígy a sors: csak forgandó lehet.
Ez mindenkire érvényes szabály.

Nézd, Gondviselés, örök hatalom
igazgat földet, égitesteket.
Nem látod át, te ostoba barom:
én, Fortuna cselekszem ezeket?
Az ég kapott szilárd természetet,

a nyughatatlan világ meg nem áll;
végnapig forgatom a végzetet.
Ez mindenkire érvényes szabály.

Fortuna ajánlása

Nemes hercegek! Kiabál velem,
szidalmaz. Valamit csináljatok.
Ketten vagy hárman; én megfizetem
a fáradozást, ha elhallgatott.
Ha nem sikerül, folyamodjatok
legjobb barátjához, hogy kegyesen
juttasson neki egy szép birtokot.

Kozma Tamás

NYESETT, CSAVART

Mivel egy májusi reggelen halvány kételyem támadt
hatalmi helyzetem tekintetében, az alábbi szózatot
intéztem az orgonabokorhoz:

Hölgyem, ön különös eszmét ápol a növekedésről
meg a szabad mozgásról. Viselkedése nyíltan
nyesésellenes.

Ha titokban azzal számol, hogy rakoncátlan
lila fürtjeivel levesz a lábamról,
hölgyem, súlyosan téved.

Rend sose lesz itt, ha nem követik a metszés
szabta irányt. Fölfele, mint észrevette, csak egy
vaskosabb törzs meredhet. Ebből körkörösén,

zárt szögben nyúlnak oldalirányban izmos ágak,
villás vesszeje egynek sincs több tizenöttnél.
Ha megjön a tél, s levelekkel már nem takarózhat,

vesszőnként két-két, hintázni vágyó madárra
számítok, ami elég sok, vagyis tágasabb helyre
lesz szükség, mint amit a bokrok